

Täyttäjät: Äiti Isä Joku muu, kuka?

Päivämäärä

YCPC (Päiväkoti-ikäisten lasten traumaattiset kokemukset ja traumaperäiset oireet)

Lapsen kokemat traumaattiset tapahtumat

Jotta tapahtumaa voidaan pitää traumaattisena, sen on täytynyt aiheuttaa vakavaa haittaa tai tapahtuman aikana henkilön on täytynyt kokea, että vakavaa haittaa voisi aiheutua joko hänelle itselleen tai jollekin toiselle (yleensä lähisukulaiselle tai muulle erityisen läheiselle) henkilölle. Jos tapahtuma koskee läheistä henkilöä, lapsen on täytynyt olla todistamassa tapahtumaa. Yleensä traumaattiset tapahtumat ovat äkillisiä ja/tai ennakoimattomia.

0= ei ole tapahtunut 1= on tapahtunut

Kirjoita lapsen ikä kyseisen tapahtuman tapahtuttua ensimmäisen kerran.

Kirjoita lapsen ikä, kun tapahtuma tapahtui edellisen kerran.

Kirjoita, kuinka monta kertaa kyseinen tapahtuma on tapahtunut lapsellesi tai kuinka monta kertaa hän on todistanut tällaisen tapahtuman tapahtumista läheiselle henkilölle. Jos tapahtuma on tapahtunut useita kertoja, arvioi kuinka monta kertaa suunnilleen, vaikka et olisi ihan varma.

1. Onnettomuus tai törmäys auton, lentokoneen tai veneen kanssa
2. Eläimen hyökkäys
3. Ihmisen aiheuttama katastrofi (tulipalo, sota jne.)
4. Luonnonkatastrofi (tulva, myrsky jne.)
5. Sairaalahoido tai kivulias lääketieteellinen hoito
6. Fyysinen pahoinpitely
7. Seksuaaliväkivalta, raiskaus, seksuaalinen ahdistelu
8. Tapaturmainen palovamma
9. Lähellä hukkumista
10. Nähty, kun toiseen henkilöön kohdistuu pahoinpitely, raiskaus, vakava uhkailu, ampuminen ja vakavasti loukkaantuminen tai tappaminen
11. Kidnappaus, kaappaus
12. Muu, mikä?
13. Jos lapsellesi on tapahtunut useampi edellä luetelluista tapahtumista, kirjoita sen tapahtuman numero, mikä on aiheuttanut hänelle eniten kuormitusta:

Jos lapselle ei ole tapahtunut mitään yllä luetelluista traumaattisista tapahtumista, voit lopettaa lomakkeen täyttämisen tähän. Muussa tapauksessa jatka seuraavalle sivulle.

Traumaattisten kokemusten aiheuttamat oireet päiväkotikäisillä lapsilla

Alla on luettelo oireista, joita lapsilla saattaa esiintyä henkeä uhkaavan tapahtuman jälkeen. Ympyröi luku (0–4), joka on lähimpänä niiden kertojen määrää, joina kyseinen oire on esiintynyt lapsellasi kahden viimeksi kuluneen viikon aikana.

0= ei ollenkaan, 1=kerran viikossa tai harvemmin/silloin tällöin, 2= 2-4 kertaa viikossa/puolet ajasta, 3= 5 kertaa viikossa tai useammin/melkein koko ajan, 4= päivittäin

14. Onko lapsella mieleen tunkeutuvia muistoja traumaattisesta kokemuksesta, jotka hän ottaa oma-aloitteisesti puheeksi?

15. Toistaako lapsi traumaattista kokemusta leikkiessään esimerkiksi nukeilla tai muilla leluilla? Tässä tarkoitetaan leikkiä, joka varsin tarkasti toistaa traumaa. Näytteleekö lapsi traumatilannetta yksin tai yhdessä muiden lasten kanssa?

16. Näkeekö lapsi painajaisunia useammin kuin ennen traumaattista kokemusta?

17. Onko lapsi alkanut saamaan yöllisiä kauhukohtauksia traumaattisen kokemuksen jälkeen, tai ovatko kohtaukset pahentuneet?

Yölliset kauhukohtaukset ovat eri asia kuin painajaisunet. Kauhukohtauksessa lapsi yleensä huutaa nissaan eikä herää. Lapsi ei myöskään muista kohtausta aamulla.

18. Toimiiko lapsi ikään kuin traumaattinen tapahtuma saattaisi toistua, vaikka näin ei todellisuudessa ole?

Tämä voi ilmetä esimerkiksi siten, että lapsi tuntuu kokevan tapahtuman uudelleen ja käyttäytyy kuin olisi taas samassa traumaattisessa tilanteessa eikä ole yhteydessä todellisuuteen.

19. Onko lapsi vaikuttanut traumaattisen kokemuksen jälkeen lomaantuneelta?

Näissä tilanteissa olet saattanut yrittää herätellä lasta todellisuuteen siinä onnistumatta.

20. Onko lapsi mennyt pois tolaltaan, kun jokin on muistuttanut häntä traumaattisesta kokemuksesta?

Esimerkkejä: Auto-onnettomuudessa ollut lapsi saattaa hermostua automatkoilla. Hirmumyrskyn kokenut lapsi hermostuu, kun sataa. Väkivaltaa kotona todistamaan joutunut lapsi hermostuu, kun ihmiset riitelevät. Seksuaaliselle hyväksikäytölle altistunut lapsi hermostuu toisten kosketuksesta.

21. Tuleeko lapsellesi fyysisiä oireita, kun jokin muistuttaa häntä traumaattisesta kokemuksesta?

Esimerkiksi sydämentykytystä, käsien tärinää, hikoilua, hengenahdistusta tai pahoinvointia. Ks. kysymyksen 20 esimerkit.

22. Näkyykö lapsellasi pitkään kestäviä kielteisiä tunteita (pelko, syyllisyys, suru, häpeä, hämmennys), joita ei laukaise altistuminen asioille, jotka suoraan muistuttavat lasta traumaattisesta kokemuksesta?

Ks. kysymyksen 20 esimerkkejä traumaattisesta kokemuksesta muistuttavista asioista.

23. Yrittääkö lapsesi vältellä ihmisiä tai keskusteluja, jotka saattavat tuoda traumaattisen kokemuksen mieleen?

Esimerkki: Lapsi yrittää poistua paikalta tai vaihtaa puheenaihetta, jos muut puhuvat tapahtuneesta.

24. Vältteleekö lapsi asioita tai paikkoja, jotka muistuttavat häntä traumaattisesta kokemuksesta?

Esimerkkejä: Auto-onnettomuuteen joutunut lapsi ei ehkä halua auton kyytiin. Tulvan kokenut lapsi saattaa yrittää suostutella sinua olemaan ajamatta esim. siltaa pitkin. Väkivaltaa kotona todistamaan joutunut lapsi ei ehkä halua mennä asuntoon, jossa väkivalta tapahtui. : Seksuaaliväkivallalle altistunut lapsi saattaa pelätä käydä nukkumaan, koska väkivalta tapahtui sängyssä.

25. Onko lapsi menettänyt kiinnostuksensa asioihin, jotka olivat hänelle tärkeitä ennen traumaattista kokemusta?

26. Onko lapsesi ottanut enemmän etäisyyttä ja vetäytynyt perheen jäsenien, sukulaisten tai kavereiden seurasta?

27. Näyttääkö lapsesi traumaattisen kokemuksen jälkeen vähemmän myönteisiä tunteita ilmaisevia kasvoniilmeitä kuin ennen traumaattista kokemusta?

28. Onko lapsesi ollut traumaattisen kokemuksen jälkeen useammin huonolla tuulella tai ärsyyntynyt kuin ennen tapahtumaa? Onko lapsella ollut aiempaa enemmän vihanpurkauksia tai voimakkaita raivokohtauksia?

29. Onko lapsesi aiempaa valppaampi sille, että ikäviä asioita tapahtuisi? Katseleeko hän esimerkiksi ympärilleen vaaraa etsien?

30. Säikähtääkö lapsi helpommin kuin ennen traumaattista kokemusta? Hätkähtääkö lapsi kuullessaan kovia ääniä tai jos joku hiipii hänen luokseen takaapäin?

31. Onko lapsesi ollut vaikeampaa keskittyä traumaattisen tapahtuman jälkeen?

32. Onko lapsesi ollut traumaattisen kokemuksen jälkeen hankala nukahtaa tai pysyä unessa?

33. Onko lapsi traumaattisen kokemuksen jälkeen ollut aiempaa useammin fyysisesti aggressiivinen? Tappeleeko, potkiiko tai pureeko lapsi, tai rikkooko hän esineitä?

34. Onko lapsi traumaattisen kokemuksen jälkeen ollut aiempaa takertuvaisempi sinua kohtaan?

35. Onko lapsi traumaattisen kokemuksen jälkeen unohtanut jo oppimiaan taitoja?

Esimerkki: Lapsi ei pidä itseään kuivana, hänen kielelliset tai motoriset taitonsa heikentyvät, hänen on esim. vaikea käyttää neppareita, nappeja tai vetoketjuja.

36. Onko lapsi traumaattisen kokemuksen jälkeen alkanut pelätä sellaisia asioita, joita ei ennen pelännyt ja joilla ei vaikuttaisi olevan yhteyttä traumaattiseen kokemukseen?

Esimerkkejä: Lapsi ei halua käydä wc:ssä yksin. Lapsi pelkää pimeää.

Toimintakyvyn aleneminen

Haittaavatko oireet, jotka tunnistit edellä, lapsen toimintakykyä seuraavissa asioissa?

0= ei ollenkaan, 1= osan aikaa , 2= noin puolet ajasta, 3= enemmän kuin puolet ajasta

4= päivittäin

37. Onko lapsesi oireidensa vuoksi aiempaa huomattavasti vaikeampaa tulla toimeen kanssasi, häiritsevätkö oireet teidän välistä suhdetta tai aiheuttavatko ne sinulle ärtymystä tai suuttumusta?

38. Onko lapsesi oireidensa vuoksi aiempaa huomattavasti vaikeampaa tulla toimeen sisarustensa kanssa tai saako lapsesi oireilu sisarukset suuttumaan ja ärsyyntymään?

39. Onko lapsesi oireidensa vuoksi aiempaa huomattavasti vaikeampaa tulla toimeen päiväkodin/koulun opettajien kanssa tai toimia lapsiryhmässä?

40. Vaikeuttavatko lapsesi oireet hänen kanssakäymistään ikätovereiden kanssa – päiväkodissa/koulussa tai vapaa-ajalla?

41. Ovatko lapsesi oireet vaikuttaneet niin, että lapsen kanssa ulkoilu on vaikeampaa kuin lasten kanssa yleensä? Onko lapsi aiempaa vaikeampaa ottaa mukaan erilaisiin paikkoihin, esimerkiksi kauppaan tai ravintolaan?

42. Saavatko yllä mainitut oireet lapsesi vihaiseksi, ärtyneeksi, surulliseksi tai masentuneeksi?

version 12/9/13

© Michael Scheeringa, MD, MPH, 2010, Tulane University, New Orleans, LA. mscheer@tulane.edu. This form may be reproduced and used for free, but not sold, without further permission from the author. Finnish translation by Miia Ståhlberg.

PISTEYTYS

Lapsen kokemat mahdollisesti traumaattiset tapahtumat (kohdat 1-13) on tärkeää käydä läpi ennen lapsen oireiden kartoittamista, koska on tärkeää tietää kaikki mahdollisesti traumaattiset tapahtumat, jotka lapsi on kokenut ja jotka voivat liittyä oireisiin.

Tässä lomakkeessa oireet pisteytetään kaikkien lapsen kokemien mahdollisesti traumaattisten tapahtumien kokonaisuuden perusteella, toisin kuin monissa muissa tarkistuslistoissa, joissa pisteytetään liittyen vain yhteen, tiettyyn tapahtumaan.

Kohdat 14-36 ovat PTSD-oireita kuvaavia kysymyksiä ja näistä kysymyksistä kertyvät pisteet lasketaan yhteen. Ehdotettu raja-arvo perustuu PTSD:n ”todennäköiseen diagnoosiin”, joka on vähintään 26 pistettä kysymyksistä 14-36. Jos lapsen pistemäärä on alle 26, hänellä voi silti olla oireita ja toimintakyvyn heikkenemistä, joihin hän tarvitsee hoitoa.

(Kohdat 37-42 ovat toimintakyvyn alenemisesta kysyviä kohtia. Ne voidaan laskea yhteen, jolloin saadaan toimintakyvyn heikkenemistä kuvaava pistemäärä, mutta niitä ei käytetä PTSD-oireiden pistemäärään.)

Huom! Kyseessä ovat amerikkalaiset normirajat eikä niitä ole validoitu Suomessa.

	Kysymykset	Todennäköinen raja diagnoosille
PTSD-oireet	14-36	26 tai enemmän
Toimintakyvyn aleneminen	37-42	4 tai enemmän